

**Liwanag ng
Panitik ni
Rizal: Isang
Pagninilay sa
Kanyang mga
Anotasyon**

Director

Andrade, Ronhel

Script Writer

Manlangit, Danica

Andrade, Ronhel

Cameraman & Video Editors

Abug, Ezekiel

Manlangit, Danica

Alfonso, Christian

Roles

Jose Rizal	Bola, Jaycief
Ferdinand Blumentritt	Perez, Menard
Tagapagsalaysay	Abug, Ezekiel
Gobernador-Heneral	Castro, Arnold
Opisyal	Benigay, Joshua
Datu	Castro, Arnold
Pamilya 1	Biniza/Alfonso
Pamilya 2	Manlangit/Estares
Misyonero 1	Alfonso, Christian
Misyonero 2	Abug, Ezekiel
Mangangalakal mula ibang bansa	Andrade, Ronhel
Mandirigma 1	Benigay, Joshua
Mandirigma 2	Perez, Menard
Inang nagtuturo ng baybayin sa anak	Manlangit, Danica

Props Team

Biniza, Lyca Jean

Abug, Ezekiel

Menard Perez

Estares, Alexander

Benigay, Joshua

Castro, Arnold

Manlangit, Danica

Bola, Jaycief

Andrade, Ronhel

Alfonso, Christian

SCENE 1: Simula ng Kuryosidad

Madilim ang silid. Si Rizal ay nakaupo sa isang lamesa, abalang nagbabasa ng isang malaking libro—ang Sucesos de las Islas Filipinas ni Antonio Morga. Nag-a-anotate siya sa gilid ng pahina, halatang naiirita sa ilang bahagi ng binabasa.

Karakter: Rizal (Bola), Narrator (Abug)

Tagpuan: Silid

Narrator: Taong 1889. nang in-anota ng ating pambansang bayaning si José Rizal, ang Sucesos de las Islas Filipinas ni Antonio Morga dahil ang mga nakasulat sa kabanata walo ng libro ay tungkol sa kasaysayan ng bansang Pilipinas na bagamat patas ang pagsulat ay may mga pahayag na hindi angkop sa katotohanan ng bansa na lubhang gumimbal sa kanya. Ang katotohanan tungkol sa kanyang bayan ay binago ng mga kastilang mananakop.

Rizal: (Nakakunot noo na nagbabasa)

“Los nativos de estas islas son holgazanes, atrasados.”

....Tumigil si rizal sa pagbasa at napatingin sa malayo...

Rizal (inner monologue): Ang mga nakasulat dito'y pawang kasinungalingan lamang, talagang binabaluktot nila ang katotohanan.

Narrator: Ngunit alam ni Rizal ang kapangyarihan ng kasaysayan. Hindi niya papayagang magpatuloy ang ganitong kasinungalingan. Gagamitin niya ang kanyang pluma tulad ng isang espada, upang ibalik ang katotohanan.

...Si Rizal na puno ng emosyon ay nagsimulang mag anotasyon sa mga isinulat ni Antonio Morga...

SCENE 2: Pakikipag-usap kay Ferdinand Blumentritt

Si Blumentritt at Rizal ay nagpapalitan ng mga sulat upang ipahayag ang kanilang mga saloobin sa pag anota ni Rizal ng Sucesos De Las Islas Filipinas

Karakter: Rizal (Bola), Ferdinand Blumentritt (Perez)

Tagpuan: kani-kanilang mga silid & tanawin ng England at Pinas

Blumentritt: (inner monologue)

“Rizal, deine Anmerkungen zu Morgas Werk sind wirklich gewagt. Sie verändern die Geschichte der Spanier.“

Rizal: (Naninindigan) (*inner monologue*)

“Jemand muss das tun, Ferdinand. Die Menschen müssen die Wahrheit erfahren. Unsere Geschichte wurde von Eroberern geschrieben. Sie zeigen nur ihre Seite.“

Blumentritt: (Nangangamba) (*inner monologue*)

„Aber Rizal, das ist eine gefährliche Aufgabe. Sie stellen ihre Autorität in Frage. Sie werden es nicht auf die leichte Schulter nehmen.“

Rizal: (Matatag)

“Ich weiß. Aber die Wahrheit muss ans Licht kommen. Ich werde nicht zulassen, dass unsere Landsleute diese Lügen glauben. Unsere Vorfahren waren keine Barbaren. Wir hatten eine Zivilisation, lange bevor die Spanier kamen.“

SCENE 3: Kapangyarihan ng mga Anotasyon (*unang anotasyon*)

Sa isang barangay na pinamumunuan ng isang datu, sya’y kasalukuyang nasa isang malaking kubo upang ayusin ang alitan sa pagitan ng dalawang pamilya. Makikita ang maayos na proseso ng kanyang paglilitis.

Karakter: *Datu (?), Pamilyang may alitan (?), Narrator (Abug)*

Tagpuan: *Kubo*

Datu: (Kalmado at may awtoridad)

“Narinig ko ang bawat isa sa inyo. Ang ating batas ay malinaw. Ang hindi makatuwiran na paggamit ng lupa ng iba ay hindi maaaring ipagpatuloy. Ngunit, upang ang kapayapaan ay manatili, kayo ay mag-uusap at magbabayad ng naaayon sa pagkakasundo. Iyon ang hustisya.”

Narrator: Ang ating mga ninuno ay may umiiral nang sistemang panghukuman at pambatas, na sinisiguro ang kapayapaan at kaayusan sa kanilang komunidad. Ang datu at ang kanyang konseho ay iginagalang at sinusunod ng kanilang nasasakupan.

SCENE 4: Pag-aaral ni Rizal

Habang binabaybay ang mga sulat ni Morga sa kanyang akda, lalong nababahala si Rizal sa kanyang mga nababasa...

Karakter: *Rizal (Bola)*

Tagpuan: *Silid*

Rizal (inner monologue): (Naiinis)

“Ang mga misyonerong Espanyol ay hindi nagdala ng pagsulat sa Pilipinas. Ang ating mga ninuno ay mayroon nang sariling sistemang nakasulat, ang Baybayin. Sa kasamaang palad, ang mga Espanyol ay nagpakahirap at pinalitan ito upang higit na isulong ang kanilang mga layuning kolonyal.”

SCENE 5: Pagsasagawa ng baybayin (pangalawang anotasyon)

Naglalakad ang mga tao sa isang bayan ng pre-kolonyal na Pilipinas, kung saan ang mga tao ay gumagamit ng baybayin upang magsulat sa kawayan, dahon, at iba pang materyales. Makikita ang mga guro na nagtuturo sa mga bata ng baybayin habang ang iba naman ay nagdodokumento ng mga kasunduan sa kalakalan at mga liham. Ang mga misyonerong Espanyol ay ipinapakita sa susunod na eksena na kinukuha ang mga script at pinalitan ito ng Romanong titik para sa mga relihiyosong layunin.

***Karakter:** Mga Misyonerong Espanyol (?), Narrator (Abug), Mga katutubong pilipino (?)*

***Tagpuan:** Kubo, ilalim ng puno*

Misyonerong Espanyol:

“Necesitas aprender el alfabeto romano. De esta manera entenderás mejor el cristianismo”

Narrator: Ang baybayin ay ang sistemang pagsulat na ginagamit ng mga sinaunang Pilipino. Pinalitan ito ng mga Espanyol upang ipataw ang kanilang sariling kultura, gamit ito upang mapadali ang pagbibinyag. Unti-unting naglaho ang mayamang pamana ng ating script.

SCENE 6: Pag-aaral ni Rizal

Nang may bakas ng pagkainis at pagkadismaya sa binabasa ay nagpatuloy si Rizal sa pag-aanotasyon.

***Karakter:** Rizal (Bola)*

***Tagpuan:** Silid*

Rizal: (Malakas ang pagbabasa habang magkasalubong ang mga kilay)

“A los nativos de la isla les encanta comer comida a pescado y maloliente. No huele bien y probablemente tampoco sepa bien.”

...Nang mabasa nya ito ay nagsulat agad siya ng panibagong anotasyon...

Rizal (inner monologue):

“Ang mga Espanyol, tulad ng maraming banyagang bansa, ay tinatrato ang pagkain na hindi nila kabisado ng may pagdiriin. Ang isdang tinutukoy ni Morga ay bagoong—isang pangunahing pagkain sa lutuing Pilipino.”

SCENE 7: Paghahanda ng bagoong (pangatlong anotasyon)

Sa isang pamilihan noong pre-kolonyal na panahon, ang mga katutubo sa isla ay sarap na sarap na kumakain ng fermented na pagkain. Habang ang mga misyonerong espanyol ay mababakasan ng pandidiri sa kanilang mga mukha.

Karakter: Narrator (Abug), Misionero, Katutubo

Tagpuan: Pamilihan

Hindi nauunawaan ng mga Espanyol ang pagkain at kultura ng mga Pilipino. Ang bagoong, isang fermented fish, ay isang tradisyunal na delicacy at isa sa maraming halimbawa ng mayamang lutuing pamana ng mga pre-kolonyal na Pilipino.

SCENE 8: Pag-aaral ni Rizal

Huminto sandali sa pagbabasa si Rizal...nang ilipat nya ito sa kabilang pahina. Nabasa nya ang deskripsyon ni Morga sa mga katutubo na tila ang alam lamang raw ay pakikidigma.

Karakter: Rizal (Bola)

Tagpuan: Silid

Rizal:

“Los nativos sólo quieren luchar, pero no tienen suficientes armas ni escudos para luchar.”

...Nang mabasa ang mga ito ni Rizal ay ina-notate nya agad ang mga ito.

Rizal (inner monologue):

“Ang ating mga ninuno ay may kasanayan sa digmaan, gumagamit ng mga espada, sibat, at kahit na alam ang paggawa at pagpapaputok ng mga baril at kanyon. Ito ay patunay ng talino at lakas ng ating mga tao.”

SCENE 9: Mga Pilipinong mandirigma (ika-apat na anotasyon)

Isang eksena ng mga mandirigma ng Pilipino na nakikilahok sa labanan, armadong may mga espada, sibat, at mga maagang baril. Nakikipaglaban sila sa mga barkong kaaway, ipinapakita ang kanilang kagalingan at kasanayan sa digmaan.

Karakter: Mga mandirigma (?), Narrator (Abug)

Tagpuan: Kabundukan

Narrator:

Malayo sa helpless na imaheng inilalarawan ng mga mananakop, ang mga Pilipino ay mga bihasa sa digmaan, nag-uukit ng kanilang sariling armas at pinoprotektahan ang kanilang lupain na may kasanayan at talino.

SCENE 10: Pag-aaral ni Rizal

Nabasa ni Rizal ang isang pahina kung saan inilalarawan ang kalakalan ng mga katutubo sa isla at mula rito ay nakasulat uli sya ng panibagong anotasyon.

Karakter: Rizal (Bola)

Tagpuan: Silid

Rizal: Nagkakamali si Antonio De Morga. Angd mga Pilipino noon ay may pakikipagpalitan o barter nang tinatawag bago pa man dumating ang mga kastila. Maayos ang ating ugnayan ng pakikipagkalakalan .

SCENE 11: Ugnayang pandaigdig (ika-limang anotasyon)

Ang mga barko mula sa iba't ibang bansa—Tsina, Hapon, at mga bansang Arabo—ay dumarating sa pantalan, nakikipagkalakalan sa mga Pilipinong mangangalakal. Ang kapaligiran ay puno ng aktibidad.

Karakter: Narrator (Abug)

Tagpuan: Lugar pangkalakalan

Narrator: Ang mga Pilipino ay nakapag-establisa na ng mga ruta ng kalakalan sa mga bansa hanggang sa Gitnang Silangan, matagal bago dumating ang mga Espanyol. Sila ay aktibong kalahok sa pandaigdigang kalakalan at diplomasya.

SCENE 12: Tugon ng mga kolonyalista

Sa opisina ng Gobernador-Heneral, hawak ang kopya ng akda ni Rizal na may anotasyon mula sa "Sucesos de las Islas Filipinas" ni Antonio de Morga. Mababakas sa kanyang mukha ang galit habang naglalakad siya sa entablado.)**

Karakter: Gobernador-Heneral (?), Opisyal (?)

Tagpuan: Opisina

Gobernador-Heneral: (puno ng galit)

"Ano itong kalapastanganan ni Rizal?! Ibinabaluktot niya ang kasaysayan, tinatanggal ang awtoridad ng Simbahan at ng Espanya! Hindi ito matatanggap ng Korona!"

Opisyal:(malumanay ngunit nag-aalala)

"Ngunit Gobernador, ang kanyang mga akda ay nakapagmulat sa maraming kabataan. Lumalakas ang kanilang suporta kay Rizal."

Gobernador-Heneral: (matigas at puno ng galit)

"Mas lalo tayong dapat kumilos! Hindi natin maaaring hayaang lumaganap pa ang kanyang mga sinulat. Ang bawat hakbang niya ay isang banta sa kapangyarihan ng Espanya!"

SCENE 13: Ang pamana ni Rizal

Si Rizal ay nakatayo sa gitna ng silid, tinitingnan ang mga simbolikong tauhan na sumasalamin sa kanyang mga anotasyon. Ang ilaw ay dahan-dahang lumiliwanag, na nagpapakita ng kanyang pagmumuni-muni.

Karakter: Rizal (Bola), Narrator (Abug)

Tagpuan: Silid

Narrator:

"Sa kanyang mga anotasyon, muling sinariwa ni Rizal ang kasaysayan ng Pilipinas—hindi bilang isang bayang inalipin, kundi isang bayan na may sariling dignidad at kalayaan bago pa man dumating ang mga dayuhan."

Rizal: (Mahinahon at puno ng pag-asa)

"Ang kasaysayan ay hindi pag-aari ng mga mananakop. Ang ating kwento ay nararapat lamang na muling isulat—tapat at tunay. Ang pluma ay magtatagumpay laban sa espada."

...Dahan-dahang nagdidilim ang entablado habang si Rizal ay patuloy na nagsusulat, tahimik ngunit determinado na ipinapakita ang kanyang pag-asa para sa hinaharap ng Pilipinas...

END

Schedule of Taping/Shooting/Agenda

Day1 *OCTOBER 22*

@UP Diliman

Scene: 2

Shooting

Costume Making

Day 2 *OCTOBER 30*

@UP Diliman

Costume Making

Day 3 *NOVEMBER 6*

@SITIO BAKAL

Scene: 9

Shooting

Day 4 *November 7*

@QCU classroom and library

Scenes: 2, 4, 6, 8, 10 and 13

Shooting

Day 5 *November 8*

@Wildlife and Circle Museum

Scenes: 3, 5, 7, 11, 12

Shooting

Transparency Report

₱200 AMBAGAN (All members paid)

1 Glue **₱10**

2 Double sided tape **₱ 50 (₱25 each)**

1 Black poster paint **₱25**

1 Brown Varnish **₱75**

1 Paint brush medium size **₱35**

Total = ₱195

Remaining = ₱5

